

भूमे गाउँपालिका
गाउँसभाको बैठकमा बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिका संयोजक

श्री मनकुमारी बुढा (विष्ट)ज्यूबाट प्रस्तुत

आ.व. २०७७/०७८ को

वार्षिक बजेट वक्तव्य

भूमे गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
रुकुम (पूर्व)

असार १०, २०७७

आर्थिक वर्ष २०७७।०७८ को वार्षिक बजेट वक्तव्य

भूमे गाउँसभाका अध्यक्षज्यू,

गाउँसभा सदस्यज्यूहरु,

राष्ट्रसेवक कर्मचारी, पत्रकार तथा यहाँ उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरु,

१. सार्वभौमसत्ता सम्पन्न नेपाली जनताको प्रतिनिधि संस्था संविधानसभाबाट संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको संविधान घोषणा भई राज्य पुनर्संरचना बमोजिम स्थानीय तहको सरकारको हैसियतले तीन वर्षको अभ्यास र अनुभवका आधारमा चौथो पटकको बजेट यस गरिमामय सभासमक्ष प्रस्तुत गर्न पाउँदा थोरै परिपक्वता र धेरै गौरवको अनुभूति गरिरहेको छु।
२. यस विशेष अवसरमा सर्वप्रथम म देशको आमूल परिवर्तनका लागि नेपाली जनताले विभिन्न कालखण्डमा गरेका ऐतिहासिक जनआन्दोलन, संघर्ष तथा महान जनयुद्ध लगायत अन्य सबै आन्दोलनमा आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने महान् शहीदहरु प्रति उच्च सम्मानका साथ हार्दिक श्रद्धान्जली प्रकट गर्दछु। साथै, घाइते तथा बेपत्ता नागरिकहरुप्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दछु। राजनीतिक-सामाजिक परिवर्तनमा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने सबै अग्रजहरुप्रति आदरभाव प्रकट गर्दछु।
३. हाल विश्वभर कोरोना भाइरस (कोभिड १९) का कारण लाखौं मानिसको ज्यान गइसकेको छ भने अरु लाखौं मानिसहरु संक्रमित छन् र यो क्रम निरन्तर चलिरहेकै छ। यो महामारीबाट नेपाल र नेपालबाहिर जीवन गुमाउनु हुने सबैप्रति

श्रद्धाञ्जली र शोकाकुल परिवारजनप्रति गहिरो समवेदना व्यक्त गर्दछु। उपचाररत सबैलाई स्वास्थ्यलाभको कामना गर्दछु। साथै, आम गाउँपालिकाबासीमा सजगता अपनाई सङ्क्रमणबाट जोगिई सुरक्षित हुन कामनासँगै अनुरोध पनि गर्दछु। यस रोगको विरुद्धको लडाईमा अग्रपङ्क्तिमा खटिनुभएका स्वास्थ्यकर्मी, सुरक्षाकर्मी, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, जनप्रतिनिधि, अगुवा, बुद्धिजिवी र आम समुदायप्रति मेरो उच्च सम्मान छ।

४. यसै गाउँसभा बैठक आयोजना गर्दै गर्दा स्थानीय तहको निर्वाचन, २०७४ मा नेपाली काँग्रेस पार्टीकोतर्फबाट वडा नं. ४ को दलित महिला सदस्य पदमा निर्वाचित भूमे गाउँपालिका गाउँसभा सदस्य श्री धनसरी कामीलाई दूर्घटनाबाट गुमाएका छौं। जनप्रतिनिधिको हैसियतले कर्तव्य पालना र पालिकालाई उहाँले पुन्याउनुभएको योगदानको उच्च सम्मान गर्दै भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु। साथै, शोकाकुल परिवारजनमा धैर्यधारणको कामना पनि यसै सभामार्फत गर्दछु।

५. कोभिड-१९ का कारण आम जनजीवन प्रभावित हुनुका साथै पालिकाको सार्वजनिक सेवा प्रवाह, विकास निर्माण कार्य र नियमित रूपमा सञ्चालन गर्नुपर्ने कार्यक्रमहरूमा प्रत्यक्ष रूपमा नकारात्मक असर पुगेको छ। बन्दाबन्दी र असहज जनजीवनले श्रम बजार, कृषि, साना उद्योग लगायतका क्षेत्रमा उत्पादन, आपूर्ति र वितरण प्रणालीमा गम्भीर प्रभाव परेको छ। जसका कारण आगामी दिन थप चुनौति उत्पन्न हुने र त्यसको सामनाका लागि थप तयारी गर्नुपर्ने देखिन्छ। महामारी रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि संघ सरकार र प्रदेश सरकार तथा अन्य क्षेत्रहरूबाट समेत कोभिड-१९ नियन्त्रणका लागि सहयोग प्राप्त भएको छ।

६. गाउँपालिकाले यस महामारी रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि साविकको प्रकोप व्यवस्थापन कोष खातामा आवश्यक स्रोत जुटाई सक्दो कार्य सम्पादन गरिरहेको व्यहोरा यस गरिमामय सभा समक्ष जानकारी गराउँदछु। उक्त कोष योगदान पुऱ्याउनु हुने सबै प्रति आभार प्रकट गर्दछु। कोभिड १९ विरुद्धको लडाईमा अग्रभागमा रहेर अहोरात्र खट्ने स्वास्थ्यकर्मी, सुरक्षाकर्मी, जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूलाई धन्यवाद छ। यो महामारी नियन्त्रण र रोकथामका लागि गरिएको अपिललाई इमान्दारितापूर्वक पालना गरी सक्रियतापूर्वक सहयोग गर्नुहुने आम गाउँपालिकाबासी, प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग गर्नुहुने राजनीतिक दल, संघसंस्था, निजी क्षेत्र, सहकारी क्षेत्र, सामुदायिक संघसंस्था, सञ्चार जगत सबैलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु। कोभिड १९ नियन्त्रणमा आइ नसकेकाले आगामी दिनमा पनि यी र यस्ता कठिन परिस्थिति र महामारी विरुद्धको लडाईमा यस्तै सहयोगको अपेक्षा गर्दछु।
७. कठिन परिस्थितिका बीचमा आम गाउँपालिकाबासीको मानव अधिकारको रक्षा गर्दै आर्थिक तथा सामाजिक विकासमार्फत जनजीवन सहज गराउने कार्यमा गाउँपालिका प्रतिवद्ध छ। आधारभूत शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी र सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणका अवसर उपलब्ध गराई सुरक्षित र सचेत एवं समुन्नत र सुसंस्कृत समाज निर्माण गर्न गाउँपालिका दृढ छ।
८. कोभिड-१९ का कारण जनजीवन प्रभावित हुनुका साथै गाउँपालिकाका समग्र क्षेत्र प्रभावित भएका छन्। यसको रोकथाम र नियन्त्रणका लागि सूचना तथा जानकारीहरूलाई नियमित अद्यावधिक गरी पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि प्रतिकार्य योजना बमोजिम आवश्यक क्वारेन्टाइनहरूको क्षमता वृद्धि, आइसोलेसन केन्द्र

निर्माण, स्वास्थ्य सुरक्षा सामग्री, आवश्यक औषधी तथा अन्य सामग्रीको पूर्ण उपलब्धतामा जोड दिइएको छ।

९. स्थानीय तहको गठन पश्चात संघीयता कार्यान्वयन र लोकतन्त्र संस्थागत हुनुका साथै जनप्रतिनिधिहरू मार्फत स्थानीय स्तरको मागमा आधारित विकास र शासन संचालनमा जनता आफै प्रत्यक्ष सहभागी हुने अवसर प्राप्त भएको छ। हाम्रो लागि संघीयता र स्थानीय तहको सरकार कार्यान्वयन अभ्यासका दृष्टिकोणले केही नयाँ छ भने कार्यान्वयन विकसित हुने चरणमा भएकाले स्थानीय सरकारका सबै संयन्त्रहरू अझै पनि परिपूर्ण नभएको अवस्था छ। यसर्थ, हाम्रो वर्तमान जटिल एवं चुनौतिपूर्ण भएता पनि विगत गौरवपूर्ण छ, र हाम्रो भविष्य उज्वल र सम्भावनायुक्त छ।
१०. हाम्रो विकासका लागि हामी आफैले नै छनौट र कार्यान्वयन गर्न संवैधानिक रूपमा अधिकार सम्पन्न भएकाले पनि स्थानीय तहको सरकारलाई साधन स्रोत सम्पन्न बनाउन आवश्यक छ। स्थानीय सरकार सञ्चालनको छोटो अनुभव सहितको सुरुवातीकै चरणमा भएकाले नवीनतम् सौच र अधिकतम् प्रयासले स्थानीय तहको जग बलियो बनाउने विशेष अवसरको रूपमा पनि लिएको छु।
११. नेपालको संविधानले परिकल्पना गरेको गाउँ गाउँमा सिंहदरबारको अवधारणालाई मूर्तरूप दिने चुनौति र अवसर हाम्रो काँधमा आएसँगै स्थानीय सरकारको हैसियतमा स्थानीय शासन सञ्चालन र व्यवस्थापनको तीन वर्षको अनुभव प्राप्त भएको छ। अन्यौलताको यो छोटो अवधिमा पनि संविधान प्रदत्त अधिकारक्षेत्रको प्रयोग गर्दै नेपाल सरकारले लिएको सुखी नेपाली समृद्ध नेपाल नारा र प्रदेश सरकारले लिएको समृद्ध प्रदेश, खुशी जनता नारालाई सार्थक बनाउन तथा स्थानीय सरकारकोतर्फबाट

समृद्ध र समुन्नत गाउँपालिका निर्माण गर्न महत्वकाङ्क्षी र दूरगामी लक्ष्यसहितको योजनाको सुरुवात भई कार्यान्वयनको दिशातर्फ अग्रसर छौं।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म यस गाउँपालिकाको अवस्था, हाम्रो पर्यत्न, सौँच र सम्भावनाको बारेमा संक्षेमा पेश गर्दछु।

१२. चालु आर्थिक वर्षमा बजेट प्रस्तुत गर्दा स्पष्ट संगठन संरचना, आवश्यक जनशक्ति, स्रोत साधन, तथ्याङ्क तथा सूचना र आवश्यक प्रणालीको अभावमा बजेट कार्यान्वयन चुनौतिपूर्ण र जटिल देखिएको भएता पनि दोस्रो चौमासिक अवधिमा बजेट कार्यान्वयनले केही गति लिएपछि निर्धारित लक्ष्य हासिल गर्ने वातावरण बनेको थियो। तेस्रो चौमासिक सुरु हुन नपाउँदै विश्वव्यापी कोभिड-१९ का कारण जनजीवन प्रभावित भएपछि थप जटिल बन्न पुग्यो।
१३. विश्वव्यापी महामारीको रूपमा फैलिएको कोभिड-१९ कोरोना को असर पर्ने सम्भावनालाई दृष्टिगत गरी यस पालिकाले समयमा नै ठूला जमघट, मेला, पर्व, महोत्सव, गोष्ठी, सेमिनार जस्ता भिडभाडजन्य गतिविधिमा रोक लगाउने काम गरेको थियो। नेपाल सरकारले घोषणा गरेको बन्दाबन्दीलाई यस पालिकाले पनि प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरेको थियो।
१४. समयमा नै कोभिड-१९ रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि कार्ययोजना बनाई भारत लगायत विदेशबाट आएका व्यक्ति र अन्य स्थानबाट आएका व्यक्तिहरूको लगत तथा यात्रा विवरण संकलन गर्ने, रेडियो, विभिन्न समूह, सञ्जालमार्फत जनचेतना फैलाउने, सजग गराउने र पूर्व तयारीका लागि आवश्यक सामग्रीहरू व्यवस्था गरेकै कारणले हालसम्म हाम्रो पालिका सुरक्षित रहेको महसुस गरेका छौं।

१५. कोभिड-१९ नियन्त्रण तथा रोकथामका लागि प्रकोप व्यवस्थापक कोषबाट खर्च हुने गरी कोषको व्यवस्था गरिएको थियो। पालिकाबाहेक हालसम्म विभिन्न व्यक्ति, संस्था तथा निकायबाट उक्त कोषमा १३ लाख ५४ हजार पाँच सय अठहत्तर रुपैयाँ सहयोग प्राप्त भएको छ।
१६. विभिन्न स्थानमा अलपत्र परेका मजदुरहरुलाई विभिन्न मितिमा आठ पटक उद्धार गरेर पालिकामा ल्याई तोकिएको अवधिसम्म क्वारेन्टाइनमा राखिएको थियो। आजका दिनसम्म गाउँपालिकाका ११ स्थानमा स्थापना गरिएका क्वारेन्टाइनमा दुई सय चौरासी जना व्यक्तिलाई १४ दिनसम्म क्वारेन्टाइनमा राखी चेकजाँच गरेर घर पठाइएको छ भने २७५ जनालाई राहत वितरण गरिएको छ।
१७. कोभिड-१९ का कारण जनजीवन प्रभावित भएकाले विकासका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु प्रभावित भएका छन्। दोस्रो चौमासिक अवधिसम्म आउँदासम्मको भौतिक प्रगतिको अवस्थाले हामी उत्साहित नै थियौं। ठेक्कापट्टामार्फत हुने काम प्रक्रियामा थिए भने उपभोक्ता समितिबाट कार्यान्वयन भैरहेका आयोजनाहरु सम्पन्न हुने स्थितिमा थिए। जसका कारण आर्थिक वर्षको अन्तसम्म भौतिक तथा वित्तीय प्रगति हासिल हुने बलियो आधार तय भएको थियो।
१८. तेस्रो चौमासिकको सुरुवातीमै कोभिड-१९ ले प्रभाव पारेपछि निर्धारित लक्ष्य हासिल हुन चुनौति थपिएको छ। पछिल्लो समयमा बन्दाबन्दी केही खुकुलो भएपछि सामाजिक दूरी कायम गरेर निर्माणाधीन भौतिक आयोजनाहरु सम्पन्न हुने अवस्थामा छन् भने सुरु नभएका आयोजना तथा भिडभाड हुने कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन हुन नसक्ने देखिन्छ।

१९. कृषि र पशुपंक्षी विकासतर्फका तेस्रो चौमासिक अवधिमा तोकिएका लक्ष्य हासिल हुन कठिन हुने देखिएको छ। कृषि उत्पादनमा समेत चालु आर्थिक वर्षमा घट्ने अवस्था देखिएको छ।
२०. गैरकृषि क्षेत्रतर्फ यातायात, पर्यटन, होटल व्यवसाय जस्ता क्षेत्र प्रभावित भएकाले राजस्व संकलन, वित्तीय परिचालन र उत्पादनमा प्रभाव पर्ने अनुमान रहेको छ। योजना कार्यान्वयन पूर्ण रूपले हुन नसक्दा चालु आर्थिक वर्षमा करिब ६ करोड रकम बैंक मौज्जात रहने अनुमान गरिएको छ।
२१. चालु आर्थिक वर्षको प्रथम आठ महिनामा स्थानीय सञ्चित कोषमा दाखिला भएको रकमको विस्तृत विवरण र भूमे गाउँपालिकाको चालु आर्थिक वर्षको दोस्रो चौमासिक अवधिसम्मको वित्तीय तथा भौतिक प्रगतिको विस्तृत विवरण सहितको प्रगति प्रतिवेदन यसै गरिमामय सभासमक्ष संलग्न गरिएको छ।
२२. आगामी आर्थिक वर्षहरूमा गाउँपालिकाको समुन्नतिका लागि सामाजिक न्याय सहितको दिगो र उच्च आर्थिक वृद्धि हासिल गर्न लगानी तथा त्यसको उत्पादकत्व बढाउनु पर्नेछ। सरकारी, निजी, सहकारी र सामुदायिक क्षेत्रको सहकार्यबाट यो यो लक्ष्य हासिल गर्नुपर्नेछ। सरकारको बजेटको खर्चलाई प्रतिफलमुखी बनाउँदै पूँजीगत खर्च गर्न सक्ने क्षमता र पूँजीगत खर्चको गुणस्तर बढाउन प्रभावकारी बजेट कार्यान्वयन तथा अनुगमन मूल्याङ्कनका साथै थप मेहनत गर्नु पर्नेछ। आगामी बजेट तथा कार्यक्रम यी विषयहरूलाई सम्बोधन गर्नेतर्फ परिलक्षित भएर घाटा बजेट प्रस्तुत गरिएको छ।
२३. नेपालको संविधानले निर्दिष्ट गरेका मौलिक हक, राज्यका निर्देशक सिद्धान्त र नीतिहरू, नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारका आवधिक योजनाले परिलक्षित गरेका

उद्देश्यहरू तथा दिगो विकासका लक्ष्यहरू हासिल गरी सन् २०३० सम्म नेपाललाई मध्यमस्तरीय आय भएको मुलुकमा स्तरोन्नति गर्ने मुलुकको लक्ष्यलाई आधार मानी यस गाउँपालिकामा पनि स्थानीय माटो सुहाउँदो गुरुयोजना तर्जुमा सोको मूल्य मान्यता र प्रथमिकता बमोजिम बजेट तथा योजना निर्माण गर्दै सोहीअनुरूपको बजेट चालु आर्थिक वर्षमा विनियोजन गरिएको छ।

२४. उचित मापदण्ड, प्रक्रिया र योजना नबनाई हचुवामा बजेट बाँडफाँड गर्न खोज्दा लक्षित समूह, कार्यक्रम, प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरूबाट अपेक्षित नतिजा हासिल गर्न नसकिने यथार्थ हाम्रो विगतको तीतो अनुभव छ। बजेटको वस्तुगत विनियोजन र प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि राजनीतिक स्थिरता, व्यवसायिक कर्मचारीतन्त्र र सहयोगी समाज निर्माण आवश्यक देखिन्छ। प्राकृतिक स्रोत साधनको प्रचुरता, कृषि, पर्यटन, व्यापारको अधिक सम्भावना बोकेको यस गाउँपालिकामा आर्थिक समृद्धि र विकासका थुप्रै सम्भावनाहरू रहेका छन्।

सभाअध्यक्षज्यू महोदय,

२५. यी सम्भावनाहरूलाई मूर्तरूप दिन यस गाउँपालिकाको अर्थतन्त्रमा देखिएका मूलभूत चुनौतिहरू यस प्रकार प्रस्तुत गरेको छुः

(क) स्थानीयस्तरमा रोजगारी सृजनामार्फत यूवाहरूलाई गाउँमै फर्काउने:

विश्वव्यापी रूपमा फैलिएको कोभिड-१९ का कारण हाल सबै गाउँ फर्किरहेका छन्। गाउँमा रोजगारी तथा आमदानीको सम्भावना नभएर वा नदेखेर गाउँ छोडेका यूवाहरूलाई स्थानीय स्तरमै टिकाउन सकेमा

गाउँपालिका विकासमा कोषेढुङ्गा सावित हुनेछ। उनीहरूलाई गाउँमै काम दिन सक्ने वातावरण सिर्जना गर्ने कार्य निकै चुनौतिपूर्ण छ।

(ख) स्थानीय तहको सरकार कार्यान्वयन:

लामो समयदेखि एकात्मक र केन्द्रीकृत राज्य प्रणालीको अभ्यास भईरहेको अवस्थामा संघीयता र स्थानीय तहको सरकार अझै पनि नौलो प्रयोग हो। गाउँपालिकाको संस्थागत, प्राविधिक र स्रोत परिचालन क्षमता वृद्धि गर्ने तथा पूर्वाधार निर्माणको लागि आवश्यक आन्तरिक स्रोतको व्यवस्था र सन्तुलन गर्ने कार्य हाम्रो लागि निकै चुनौतिपूर्ण छ।

(ग) कार्यान्वयन क्षमता वृद्धि:

यस गाउँपालिका भित्र सञ्चालन हुने विकास आयोजनाहरूको कमजोर तयारी र व्यवस्थापकीय क्षमता, निर्माण व्यवसायी र उपभोक्ता समितिको कमजोर वित्तीय र प्राविधिक क्षमता, कानूनी, नीतिगत र प्रक्रियागत जटिलताका कारण आयोजनाहरू तोकिएको समय सिमाभित्र सम्पन्न हुन नसक्ने तथा आयोजना कार्यान्वयनमा संलग्न सरोकारवालाहरूको काम गर्ने उत्साहमा कमी, नतिजा प्राप्ति प्रतिको उदासिनता र समग्र मानवीय क्षमताको कमीका कारण कार्यान्वयन क्षमता कमजोर हुने देखिन्छ। तसर्थ, संरचनागत अन्यौलता हटाएर विनियोजन, अनुगमन र व्यवस्थापनमा प्रभावकारिता ल्याई लक्ष्य बमोजिम कार्यसम्पादन गर्नु चुनौतिपूर्ण छ।

(घ) आन्तरिक उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि

स्थानीय माटो र हावापानी सुहाउँदो उत्पादनका साधनहरूमाथि उत्पादक शक्तिको पहुँच वृद्धि गरी सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको लगानी

सहकार्यबाट उत्पादकत्व र उत्पादन वृद्धि गर्नुपर्ने चुनौति छ। उत्पादित वस्तुको उचित बजार व्यवस्थापनका माध्यमबाट आन्तरिक तथा बाह्य बजार सुनिश्चित गर्नु अर्को चुनौति रहेको छ।

(ड) औपचारिक अर्थतन्त्रको विकास:

आर्थिक क्षेत्रको ठूलो हिस्सा औपचारिक क्षेत्रभन्दा बाहिर रहेको कारण अर्थतन्त्रको वास्तविक पहिचान गर्न गाह्रो छ। बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको स्थापना हुन नसकेको अवस्थामा सबै आर्थिक कारोवारहरूलाई औपचारिक दायरामा ल्याई सबै आर्थिक कारोवारहरू बैकिङ प्रणाली मार्फत् गर्ने कार्य चुनौतिपूर्ण छ।

(च) सार्वजनिक निर्माणको गुणस्तरीयता र संरक्षण:

सार्वजनिक निर्माण कार्यको सुक्ष्म सुपरिवेक्षण, निर्माण व्यवसायीहरूको कमजोर क्षमता र सघन अनुगमनको अभावमा निर्माण भएका संरचनाहरू छोटो समयमा नै जीर्ण र लथालिङ्ग हुने गरेका छन्। सार्वजनिक निर्माणको गुणस्तर कमजोर रहेको अवस्थामा यसमा सुधार गरी सार्वजनिक निर्माणको गुणस्तर वृद्धि गर्नुपर्ने र दोहोरो खर्च रोक्नुपर्ने र निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तीको उचित उपयोग र संरक्षण कार्य चुनौतिपूर्ण छ।

(छ) सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको विकास:

भौगोलिक विकटताका साथै सूचना तथा सञ्चारको पहुँच नभएकाले विकास निर्माण, कार्यान्वयन, आपसी समन्वय, सेवा प्रवाहका क्रममा असहजता पैदा हुनुका साथै लागत समय र स्रोत महँगो पर्न जान्छ। गाउँपालिकाभित्रका सबै जनताले सूचना तथा सञ्चारमा सहज रूपमा पहुँच स्थापित गर्नका लागि

आवश्यक सूचना तथा सञ्चार प्रविधिहरूको पूर्वाधारहरूको निर्माण र निजी क्षेत्रलाई आकर्षण गर्ने कार्य पनि चुनौतिपूर्ण छ।

(ज) सुशासन अभिवृद्धि:

सबै वर्ग क्षेत्रको अर्थपूर्ण सहभागिता, कानूनको परिपालना, सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता, सुदृढ र सक्षम संस्थागत सुशासन कायम गरी सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता ल्याउने तथा व्यवसायिक कर्मचारीतन्त्र र सहयोगी समाजको निर्माण गर्ने कार्य चुनौतिपूर्ण छ।

सभाअध्यक्षज्यू महोदय,

२६. हाम्रा सामु माथि उल्लिखित जस्तै थुप्रै चुनौतिहरू रहेता पनि समृद्ध नेपालको बलियो जगको रूपमा रहेको स्थानीय तहलाई मजबुट बनाउन आम जनताको उल्लेख्य तत्परता र सहभागिता लगायतका स्वयंसेवा प्रणाली तथा मुद्रा परिचालन लगायतका प्रचुर सम्भावनाहरूको परिचालन मार्फत **सफा र हरियाली: समृद्ध भूमे** निर्माण गरी यहाँका नागरिकको जीवनस्तरमा गुणस्तरीयता ल्याउने अवसर प्राप्त भएको छ। विद्यमान अवसरहरूको सदुपयोग र चुनौतिहरूको सामना गर्ने गरी आर्थिक वर्ष २०७७।०७८ को वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयार गरिएको छ। यो बजेटका उद्देश्यहरू यसप्रकार प्रस्तुत गरेको छु:

क) स्वास्थ्य क्षेत्रको पूर्वाधार, जनशक्ति र क्षमता विकास गरी स्वास्थ्य सेवामा आम जनताको सहज पहुँच पुऱ्याई सुरक्षित रहेको आभाष दिलाउने,

ख) कोभिड-१९ बाट सिर्जित आर्थिक तथा सामाजिक अवस्थालाई सुधार गरी स्थानीय अर्थतन्त्रलाई चलायमान र गतिशील बनाउने,

- ग) नागरिकका मौलिक हक र अधिकारका रूपमा रहेका आधारभूत आवश्यकताहरू शीघ्र परिपूर्ति गर्दै जीवनस्तरमा सकारात्मक सुधार गर्ने,
- घ) सबै वर्ग, लिङ्ग, समूहको अपनत्वकरण मार्फत समतामूलक सभ्य समाजको निर्माण र स्थानीय तहको सरकारको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गरी सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने,
- ङ) उपलब्ध स्रोत साधन, अवसर र क्षमताको उच्चतम उपयोग र समुचित परिचालन गरी उद्यमशीलताको विकास र रोजगारी सिर्जनाबाट आर्थिक वृद्धि र विकास गर्ने,
- च) आर्थिक स्थायित्व कायम गर्ने तथा लगानीको वातावरण निर्माण गर्ने,
२७. यी उद्देश्यहरू हासिल गर्नको लागि आर्थिक वर्ष २०७७।०७८ को बजेटका प्राथमिकताहरू देहाय बमोजिम निर्धारण गरिएको छः
- (क) स्वास्थ्य क्षेत्रको स्तरोन्नति र विस्तार,
- (ख) गुणस्तरीय शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी र सरसफाई लगायतका क्षेत्रमा जोड
- (ग) कृषि, पर्यटन, उद्योग तथा भौतिक तथा मानव संसाधनको क्षेत्रमा जोड
- (घ) कृषिको आधुनिकीकरण, व्यावसायीकरण र यान्त्रिकरणका साथै घरेलु तथा साना उद्योग प्रवर्द्धनबाट उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि र बजारीकरणमा जोड
- (ङ) पर्यटन पूर्वाधारको विकास तथा प्रवर्द्धन, जलविद्युत उत्पादन, उद्योग स्थापना लगायतका क्षेत्रमा सरकारी, निजी र सहकारी क्षेत्रको लगानी आकर्षण तथा रोजगारी प्रवर्द्धन
- (च) विपद् व्यवस्थापन, वन तथा भू-संरक्षण, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन।

(छ) संस्थागत विकास तथा शासकीय सुधारमार्फत विधिको शासन, सार्वजनिक सेवाको प्रभावकारिता, जवाफदेहिता र विकासमा नागरिकको जनसहभागिता सहितको सुशासनमा जोड ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म यिनै चुनौति, उद्देश्य र प्राथमिकताको सेरोफेरोमा रहेर तयार गरिएको आगामी आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को व्ययको अनुमान यस सम्मानित सभासमक्ष प्रस्तुत गर्दछु ।

२७. नेपाल सरकारबाट प्राप्त सशर्त अनुदान अन्तर्गतका आयोजना तथा कार्यक्रमहरू पालिकाको प्राथमिकताको आधारमा छनौट गरी नेपाल सरकारको मार्गदर्शन बमोजिम समयमै कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

२८. यस गाउँपालिकाबाट सिफारिश भई माग गरिए बमोजिम नेपाल सरकारबाट स्वीकृत भई आएका सम्पूरक अनुदानतर्फको आयोजना कार्यान्वयन गर्न तथा स्थानीय तहको लागत सहभागिता सुनिश्चित गर्न रु. १ करोड ६० लाख विनियोजन गरेको छु ।

२९. पालिकाको सिफारिश बमोजिम नेपाल सरकारबाट प्राप्त विशेष अनुदानतर्फ भूमे गाउँपालिकाको शैक्षिक विकास कार्यक्रमका लागि रु. ७० लाख र पोषणमैत्री नमूना टोल कार्यक्रमका लागि रु. ६० लाख विनियोजन भएको छ । उल्लिखित कार्यक्रमहरूबाट सबै विद्यालयमा शैक्षिक गतिविधिका कार्यक्रम र टोलहरूमा पोषण सम्बन्धित क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

३०. प्रदेश नं. ५, प्रदेश सरकारबाट प्राप्त सशर्त अनुदान अन्तर्गतका आयोजना तथा कार्यक्रमहरूमा जनसहभागिता समेत सुनिश्चित गरी कार्यान्वयन हुने व्यवस्था मिलाएको छु । प्रदेश सरकारबाट सम्पूरक अनुदानका लागि आयोजना छनौट गरी

रु. १ करोड ५० लाख लागत सहभागिता सुनिश्चित गरेको छु। विशेष अनुदानतर्फ प्राप्त कार्यक्रमहरू बेलैमा कार्यक्रम कार्यान्वयन हुने व्यवस्था मिलाएको छु।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म क्षेत्रगत कार्यक्रम तथा विनियोजन प्रस्ताव पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु।

स्वस्थ ज्यान: सुरक्षित जीवन

३१. विश्वव्यापी महामारीको रूपमा फैलिरहेको कोभिड-१९ बाट पालिकालाई सुरक्षित राख्न विशेष सजगता अपनाई क्वारेन्टाइन निर्माण, आइसोलेसन केन्द्र निर्माण, औषधी, उपकरण, स्वास्थ्यकर्मीको पर्याप्त व्यवस्था तथा परिचालन गरी आम गाउँपालिकाबासीको जीउधनको सुरक्षा गर्नु हाम्रो सामू चुनौति थपिएको छ। कोभिड-१९ नियन्त्रण कार्य योजना पुनरावलोकन तथा पुनःप्राथमिकीकरण गरी संस्थागत प्रणाली थप सुदृढिकरण गर्न तथा कोरोना जाँच मेशिन खरिद गर्न प्रकोप व्यवस्थापन कोषमार्फत आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु।

३२. कोभिड-१९ र प्राकृतिक प्रकोपका कारण राहत, उद्धार तथा जोखिम न्यूनिकरण सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालनका साथै खोज, उद्धार, राहत, पुनर्स्थापना कार्यलाई व्यवस्थित गर्न पालिका तथा समुदायस्तरसम्म द्रुत प्रतिकार्य टोलीलाई आवश्यक सामग्री सहित तयारी अवस्थामा राख्न बजेट व्यवस्था गरेको छु। स्थानीय स्तरमा व्यवस्थापन केन्द्रको रूपमा स्थानीय आपतकालीन केन्द्र स्थापना तथा व्यवस्थापनका लागि बजेट सुनिश्चित गरेको छु।

३३. गुणस्तरीय र सर्वसुलभ स्वास्थ्य सेवामा सबैको सहज पहुँच अभिवृद्धि गर्न एक स्वास्थ्य चौकीलाई पालिका अस्पतालको रूपमा सञ्चालन गर्न दक्ष चिकित्सक, ल्याब

असिस्टेन्ट जनशक्ति व्यवस्थाका लागि रु. १५ लाख ८२ हजार बजेट वियोजन गरेको छु। दीर्घ रोग तथा अन्य रोगहरुको निदान, ल्याब सेवा, एक्स-रे सेवा लगायतका सेवाको सुनिश्चित गर्न औजार उपकरण खरिदका लागि रु. १८ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु।

३४. स्वास्थ्य संस्थाहरुमार्फत प्रवाह हुने सेवाहरुलाई सबैको सहज पहुँच, अधिकतम जानकारी र अभिलेखीकरण, अनुगमन तथा मूल्याङ्कनलाई जोड दिँदै महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका र आमा समूह मार्फत गाउँ टोलसम्म स्वास्थ्य सेवा र परामर्श सम्बन्धी कार्यक्रमलाई विस्तार गरी अभिलेखीकरण र प्रोत्साहन गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु।

३५. गाउँपालिकालाई पूर्ण खोपयुक्त, मातृ तथा शिशु मृत्युदरलाई शून्यमा झार्न विभिन्न निकायहरुसँगको सहकारीमा कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ। किशोर किशोरीहरुको प्रजनन स्वास्थ्य सेवा, सूचनामा पहुँच अभिवृद्धि गर्न किशोर किशोरीमैत्री स्वास्थ्य सेवा तथा विद्यालयमा सूचना केन्द्र स्थापना सुरुवातका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु।

३६. स्वास्थ्य चौकी नभएका ४ वटा वडाहरुका सामुदायिक स्वास्थ्य इकाईहरुलाई आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रको रूपमा स्तरोन्नति गरी सबै वडामा वडास्तरीय सेवा केन्द्रमार्फत तोकिएका स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउन रु. २० लाख विनियोजन गरेको छु।

३७. गुणस्तरीय स्वास्थ्य, शिक्षा, खानेपानी तथा सरसफाई जस्ता आधारभूत सेवामा सबैको समतामूलक पहुँच हुने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। संघ तथा प्रदेश सरकारले लिएको स्वास्थ्य सम्बन्धि नीतिलाई स्थानीयकरण गर्न आवश्यक बजेट व्यवस्था

मिलाएको छु। ब्रिटिश गोर्खा वेलफेर ट्रष्टसँगको साझेदारीमा वडा नं. २ को खाबाड, वडा नं. ३ को झुम्लाबाड र क्याङ्सी, वडा नं. ७ को धर्मशाला, लाबाड, भित्रवनमा खानेपानी योजना सञ्चालन हुने व्यवस्था मिलाएको छु।

३८. निरोधात्मक, उपचारात्मक र प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रममार्फत गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रवर्द्धन गर्न क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रमका लागि रु. १ लाख, महमारी रोग नियन्त्रण कार्यक्रमका लागि रु. ३ लाख, राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा तथा सूचना तथा सञ्चार केन्द्रका लागि रु. १ लाख, राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम कार्यक्रमका लागि रु. ४ लाख, आधारभूत र आकस्मिक सेवा तथा उपचारात्मक सेवाका लागि रु. १९ लाख र नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमका लागि रु. ७ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु।

३९. ग्रामीण क्षेत्रमा लुप्त रोगहरूको पहिचान र निदानका लागि विशेषज्ञ सहितको स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन र स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन बजेट व्यवस्था मिलाएको छु। स्वास्थ्य संस्थाहरूको सुदृढीकरणका लागि सर्जिकल सामग्री, औषधी तथा पूर्वाधारको आवश्यक व्यवस्थाका साथै स्वास्थ्यकर्मीहरूको दक्षताका लागि आवश्यक तालिमको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु।

४०. एकीकृत बाल स्वास्थ्य एवम् पोषण कार्यक्रमतर्फ पूर्ण खोप सुनुश्चितताको लागि घरधुरी सर्वेक्षण, भेरिफिकेशन, खोप र सरसफाई प्रवर्द्धन कार्यक्रमको समीक्षाका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु। बाह्य खोप केन्द्रबाट गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्न खोप केन्द्र सुदृढीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक रकम व्यवस्था मिलाएको छु।

४१. समुदायमा आधारित नवजात शिशु तथा बाल रोगको एकीकृत व्यवस्थापन र पोषण कार्यक्रमका लागि रु. ११ लाख ८१ हजार रकम विनियोजन गरेको छु।
४२. संस्थागत सुत्केरी बढाई मातृमृत्यु तथा बालमृत्युदरलाई शून्यमा झार्ने लक्ष्य प्रवर्द्धन तथा पोषण प्रवर्द्धन गर्न पोषण झोला कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने व्यवस्था मिलाएको छु। पोषण झोलाका लागि रु. ३ लाख ९९ हजार रकम विनियोजन गरेको छु। संस्थागत सुत्केरी सेवामा सुविधा विस्तार गरी प्रभावकारी बनाउन स्वास्थ्य संस्थाहरूमा सुत्केरी भान्सा घर निर्माणका लागि रु. १५ लाख विनियोजन गरेको छु।
४३. मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम अन्तर्गत आमा सुरक्षा, गर्भवती उत्प्रेरणा सेवा, न्यानो झोला, निःशुल्क गर्भपतन कार्यक्रम र मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रमका लागि रु. २४ लाख बजेट छुट्याएको छु।
४४. महिलाहरूको कठिन र विशेष अवस्था गर्भावस्था तथा सुत्केरी अवस्थामा स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्न आर्थिक अभावकै कारण ज्यान जाने अवस्था आउन नदिन तत्काल उद्धार तथा रेफरका लागि सुत्केरी तथा गर्भावस्था आपतकालीन कोष रु. ५ लाखको कोष स्थापना गरिएको छ। यो सानो प्रयासबाट सुत्केरी तथा गर्भावस्थामा अकालमा ज्यान जाने जोखिम न्यूनिकरणमा टेवा पुग्ने विश्वासका साथ आगामी दिनमा कोष बढाउँदै लगिनेछ।
४५. गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा, सूचना संकलन तथा स्वास्थ्य सचेतनामा आमा समूह र महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको भूमिकालाई मध्यनजर गर्दै मासिक बैठक खर्च र यातायात खर्चका लागि रु. ६ लाख ३६ हजार रकम विनियोजन गरेको छु।

४६. गाउँपालिकाबासी सबैलाई नजिकबाट स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्न सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्रको विस्तार गरिएको छ। स्वास्थ्य संस्थाहरूमा नियमित सेवा प्रवाहका लागि नपुग जनशक्ति व्यवस्थाका आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु।

पोषिलो आहार: हँसिलो मुहार

४७. नेपाल सरकार तथा यस पालिकाको सहकार्यमा कोभिड-१९ तथा अन्य कारणले सुनौलो हजार दिनका आमाहरूको स्वास्थ्य र बाल स्वास्थ्यमा जोड दिँदै बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रममार्फत पालिकाको समग्र पोषण स्थिति सुधार गर्न प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु।

४८. नेपाल सरकारको विशेष अनुदानमा नमूना पोषण टोलका लागि सघन पोषण कार्यक्रम, पोषण आत्मनिर्भरताका लागि घरघरमा करेसाबारी निर्माण अनुदान, हरेक घर दश फलफूल विरुवा रोपन कार्यक्रम सञ्चालन गर्न रु. ६० लाख बजेट व्यवस्था गरेको छु। यस कार्यक्रमबाट पालिकाबासीको पोषणस्थिति सुधारका लागि आत्मनिर्भर हुन सहयोग पुग्ने अपेक्षा पनि गरेको छु।

सभाध्यक्ष महोदय,

गुणस्तरीय शिक्षामा लगानी: दिगो समृद्धिको निशानी

४९. कोभिड-१९ का कारण प्रभावित शिक्षण सिकाईलाई नयाँ वैकल्पिक विधिद्वारा परिपूर्ति गर्न वैकल्पिक माध्यमबाट शिक्षण सामग्री व्यवस्था गरी यो महामारीको प्रभाव नहटेसम्मका लागि वैकल्पिक शिक्षण कार्यक्रम अगाडि बढाउने व्यवस्था मिलाएको छु।

५०. सामुदायिक विद्यालयहरूको गुणस्तर वृद्धिमार्फत समग्र शैक्षिक गुणस्तर वृद्धि गर्न भूमे गाउँपालिकाको शैक्षिक क्षेत्र विकास सौचपत्र तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु। गुणस्तरीय विद्यालय निर्माणका लागि विद्यालय व्यवस्थापन समितिको भूमिकालाई मध्यनजर गरी बैठक बसे वापत पदाधिकारीलाई खाजा खर्चका लागि रु. ५ लाख ३४ हजार रकम विनियोजन गरेको छु।
५१. बालमैत्री र प्रविधिमैत्री शिक्षाका लागि नमूना विद्यालय निर्माण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै रु. ३० लाख रकम विनियोजन गरेको छु। गणित तथा विज्ञान विषयको गुणस्तर र नतिजा सुधारका लागि अतिरिक्त कक्षा सञ्चालन कार्यक्रमका लागि रु. ४ लाख बजेट छुट्याएको छु।
५२. दृढ इच्छाशक्ति हुँदा हुँदै आर्थिक अभावका कारण पनि व्यवसायिक उच्च शिक्षा हासिल गर्ने अवसरबाट बञ्चिति व्यहोर्नुपरेका मेधावी विद्यार्थीहरूलाई उच्च प्राविधिक र व्यवसायिक शिक्षा हासिल गर्नका लागि बिना ब्याजमा उपयुक्त विधिबाट शैक्षिक ऋण उपलब्ध गराउन रु. २५ लाख रकम विनियोजन गरेको छु।
५३. शिक्षक-विद्यार्थीहरूको क्षमता विकास तथा प्रस्फुटनमा टेवा पुऱ्याउने खालका अन्तरक्रिया, कार्यक्रम तथा तालिमहरूको आयोजनाका साथै शैक्षिक मेलाको आयोजना, नियमित प्र.अ. बैठक, अन्तरविद्यालय अवलोकन भ्रमण कार्यक्रमका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु।
५४. सामुदायिक विद्यालयहरूमा आवश्यक दरबन्दी नभई आम जनतामा पर्न गएको भार, शिक्षक अपुग भएर आवश्यक न्यूनतम् पाठ्यघण्टा समेत नपुग्ने अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै आवश्यकता र औचित्यताका आधारमा स्वयंसेवा कार्यक्रमबाट

स्वयंसेवक शिक्षक कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिन रु. ११ लाख रकम विनियोजन गरेको छु।

५५. संघीय सरकार र प्रदेश सरकारसँगको आवश्यक पहल तथा समन्वय गरी सामुदायिक विद्यालयको गुणस्तर सुधार, शिक्षक कर्मचारीहरूको पेशागत दक्षतामा वृद्धि गर्न आवश्यक पूर्वाधार सहितको तालिम केन्द्र सञ्चालनमा ल्याई नविनतम प्रविधि तथा शिक्षण सिकाई सीप सम्बन्धि तालिम सञ्चालन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु।

५६. नेपाल सरकारको विशेष अनुदानमा ३३ वटै विद्यालयमा गुणस्तरीय शिक्षा तथा सिकाई वातावरण निर्माणसँग सम्बन्धित नमूना बाल सिकाई केन्द्र, बाल पार्क, एक विद्यालय एक करेसाबारी निर्माण, विद्यालय सुशासन जस्ता शैक्षिक विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ। जसका लागि रु. ७० लाख रकम विनियोजन गरेको छु।

५७. निरन्तर शिक्षा, सबैका लागि शिक्षा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै शैक्षिक क्षेत्रको गुणस्तरका लागि समयसापेक्ष गुणस्तर कायम गर्न सूचना तथा संचार प्रविधि (ICT) पूर्वाधारमा जोड दिइनेछ। विद्यालयमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि तथा विज्ञान प्रयोगशालाका लागि बजेट विनियोजन गरिएको छ।

५८. विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरणका लागि विद्यालय भौतिक पूर्वाधार पनि जोड दिँदै विद्यालय भवन निर्माणतर्फ कूल रु. ७४ लाख ६० हजार रकम विनियोजन गरेको छु।

५९. विद्यालयमा बालबालिकालाई आकर्षण गरी टिकाइ राख्न दिवा खाजा कार्यक्रमका लागि ७६ लाख ८६ हजार, छात्रवृत्तिका लागि २० लाख ४८, निःशुल्क पाठ्यपुस्तक वितरणका लागि २७ लाख १५ हजार, छात्राहरूका लागि निःशुल्क

स्यानिटरी प्याड व्यवस्थापनका लागि रु. १७ लाख ९३ हजार रकम विनियोजन गरेको छु। शैक्षिक संस्थामा पहुँच नपुगेका व्यक्तिहरूका लागि अनौपचारिक तथा वैकल्पिक शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक बजेट व्यवस्था मिलाएको छु।

६०. विद्यालयमा बालबालिकालाई ढुक्क र उत्प्रेरित गराइराख्न शैक्षिक भ्रमण, नियमित विद्यालय उपस्थिति प्रोत्साहन पुरस्कार, खास क्षमता प्रोत्साहन पुरस्कार, विद्यालयमै नियमित स्वास्थ्य जाँच जस्ता कार्यक्रमका लागि बजेट विनियोजनमा जोड दिएको छु।
६१. स्थानीयस्तरमा उपलब्ध सामग्रीहरूको अधिकतम उपयोग गरी शिक्षण सिकाई सामग्री निर्माण र स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण सम्बन्धी कार्यशाला सञ्चालन गर्न आवश्यक बजेट व्यवस्था मिलाएको छु।
६२. शहिद वासु स्मृति नमूना विद्यालयलाई शैक्षिक संग्रहालयको रूपमा विकास गर्न DPR तयारीका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु। उक्त विद्यालयलाई नयाँ ढङ्गले नमूना विद्यालयको रूपमा सञ्चालन गरी पहिचान जोगाई राख्ने ठोस योजना तर्जुमाका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु।
६३. विद्यार्थीहरूलाई बाल्यकालदेखि नै व्यवसायिक सीप विकास कार्यक्रम, विद्यालय उपस्थिति प्रोत्साहन पुरस्कार, उत्कृष्ट शिक्षक, उत्कृष्ट विद्यालय पुरस्कार कार्यक्रमका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु।
६४. राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड कार्यक्रममा स्थानीय साझेदारी गरी खेलकूद प्रतियोगिताद्वारा बालबालिकाको शारीरिक तथा संवेगात्मक विकासमा टेवा पुऱ्याउन रु. २ लाख रकम विनियोजन गरेको छु।

सभाध्यक्षज्यू,

कृषि उत्पादकत्वमा वृद्धि: भूमेको समृद्धि

६५. भूमे गाउँपालिकाको प्रमुख आधारको रूपमा रहेको कृषि क्षेत्रको सुधारका लागि कृषिमा विविधिकरण, व्यवसायीकरण, आधुनिकीकरण जोड कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छ। अनुदानमा उन्नत बीउ, रैथाने बीउ, तरकारी किट बीऊ, कृषि औजार, यन्त्र तथा प्रविधिहरू उपलब्ध गराइनेछ। वास्तविक कृषक पहिचान र अनुदानका लागि कृषक दर्ता गरी कृषक परिचयपत्र उपलब्ध गराई सोही आधारमा मात्र अनुदान दिने व्यवस्था मिलाएको छु।
६६. “घर-घरमा करेसाबारी: कृषक रोजगारी” को मूल नारा अनुरूप एक घर एक करेसाबारी कार्यक्रमका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु।
६७. अर्ग्यानिक उत्पादन: भूमेको पहिचान भन्ने नारालाई सार्थकता दिन प्राङ्गारिक मल निर्माणमा सचेतनात्मक र प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमका लागि बजेट सुनिश्चित गरेको छु।
६८. आर्थिक तथा सामाजिक रूपले पछि परेका वर्ग केन्द्रित कृषक कार्यक्रम अन्तर्गत शत प्रतिशत अनुदानको व्यवस्था गरिनुका साथै आफूले खाई बिक्री गर्ने अवस्थामा त्यस्ता कृषकहरूको कृषि उपज सम्बन्धित वडामार्फत खरिद गरिदिने व्यवस्थाका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु।
६९. स्थानीय उत्पादनलाई प्रवर्द्धन तथा संरक्षण गर्न कोदो, फापर, कागुनो, चिनो, कालो धान जस्ता स्थानीय महत्वका लोपोन्मुख बालीहरू उत्पादन गरी आफूले उपभोगपछि बिक्री गरेमा कृषि उपज संकलन केन्द्रमार्फत खरिद गरी बजार मूल्यको ५०% थप प्रोत्साहन अनुदान दिने व्यवस्थाका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु।

७०. कृषि उपजलाई वस्तु तथा मुद्रा विनिमयको आधारमा खरिद गरी संकलन, भण्डारण, वितरण र बजारीकरण गर्न कृषि उपज संकलन तथा भण्डारण केन्द्रलाई सहकारीमार्फत सञ्चालनमा ल्याउन आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु।
७१. खाद्य सुरक्षा र खाद्य सम्प्रभूता सुनिश्चित गर्न प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनामार्फत स्थानीय महत्वका खाद्य तथा पोषण सुरक्षामा टेवा पुऱ्याउने खालका बाली वस्तुको साना व्यवसायिक उत्पादन केन्द्र (पकेट) विकास कार्यक्रम सञ्चालनका लागि रु. २४ लाख बजेट व्यवस्था गरेको छु।
७२. कृषितर्फ प्राविधिक जनशक्ति थप गरी “एक गाउँ एक प्राविधिक” कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित गरी प्रभावकारी ढङ्गले कार्यान्वयनमा ल्याउन स्वयंसेवक कृषि प्राविधिक परिचालनका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु।
७३. कृषि पेशालाई सम्मानजनक पेशाका रूपमा विकास गर्न तथा व्यवसायिक कृषि पेशामा आकर्षण गर्न उकृष्ट कृषक छनौट गरी वार्षिक रूपमा वडास्तर तथा पालिकास्तरमा पुरस्कृत तथा सम्मान गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु।
७४. पुराना कृषकका अनुभव आदान प्रदान र छलफल चौतारीको रूपमा विकास गर्न गाउँपालिकास्तरीय अगुवा कृषक सञ्जाल गठन गरी कृषि सामाग्री र सूचनामूलक सामाग्रीहरुको व्यवस्था गरी कृषक अनुभव आदानप्रदान कार्यक्रमका लागि रकम छुट्याएको छु।
७५. उत्पादन, आय आर्जन, बाली विकास, व्यवसायिकरण जस्ता विषयमा कृषक क्षमता अभिवृद्धिका लागि व्यवहारिक र उद्यमशीलता केन्द्रित तालिम, रेडियो शिक्षा कार्यक्रम, कृषक भ्रमण, स्थलगत अवलोकन जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्न तथा

- इच्छुक अनुभवी कृषकहरूलाई आवश्यकतानुसार हरित स्वयंसेवकको रूपमा परिचालन गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु।
७६. सबै वडाहरूमा नगदे बालीमा आधारित खेतीलाई प्रवर्द्धन गर्दै उत्पादित वस्तु निश्चित बजारसम्म पुऱ्याउनका लागि ढुवानी व्यवस्था मिलाएको छु। कृषि उपज ढुवानीका लागि कृषि एम्बुलेन्स खरिद गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु।
७७. मारिड कृषि अनुसन्धान केन्द्रलाई नयाँ प्रजातिको विरुवा परीक्षण स्थल तथा कृषि अनुसन्धानका लागि प्रयोगशाला स्थापना र सामूहिक खेती प्रणालीको नमूनाको रूपमा विकास गरी कृषि उद्योग र कृषि पर्यटनको नमूनाको रूपमा विकास गर्न रु. २७ लाख ६० हजार रकम विनियोजन गरेको छु।
७८. फलफूल दशक अन्तर्गत हरेक वडाका टोल टोलमा स्थानीय हावापानी अनुकूल फलफूलका बोट विरुवा रोपन कार्यक्रम अभियानको रूपमा सञ्चालन गरी रोजगारी समेत प्रवर्द्धन गर्न रु. १६ लाख विनियोजन गरेको छु।
७९. अण्डा, मासु र दूधमा आत्मनिर्भर हुन पशुजन्य उत्पादन प्रोत्साहनका कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गर्दै सम्भावित क्षेत्रहरूमा नमूना भेडा फर्म, बाखा फर्म, कुखुरा फर्म, बंगुर फर्म, गाइ/भैंसी फर्म हरूलाई प्रोत्साहन गर्ने खालका नमूना कार्यक्रमहरू नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा अन्य स्थानीय सरकार र निकायहरूसँग समेतको सहकार्यमा सञ्चालनका लागि बजेट व्यवस्था मिलाएको छु।
८०. पशु नश्ल सुधार, उन्नत पशु व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्नुका साथै नश्ल सुधारका लागि कृत्रिम प्रजनन केन्द्र स्थापना आवश्यक औजार उपकरण खरिदका लागि बजेट विनियोजन

गरेको छु। बङ्गुरको साना व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट) विकास कार्यक्रम सञ्चालनका लागि रु. १० लाख रकम विनियोजन गरेको छु।

८१. कृषि फार्म दर्ता गरिएका २५ भन्दा धेरै भेडा बाखा पाल्ने कृषकहरूलाई नक्ष सुधारका गर्न उन्नत प्रजनन अनुदानका लागि रु. ४ लाख ५० हजार रकम विनियोजन गरेको छु। भेडाबाखाहरूलाई बाह्य परिजिवीबाट बचाउन प्रत्येक वडामा डिपिड ट्याङ्क निर्माण गर्न तथा लागत साझेदारीमा गोठ सुधार तथा भेडा संरक्षण कार्यक्रम सञ्चालनमा गर्न बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु।
८२. व्यवसायिक पशुपालनका लागि भकारो सुधार, आहारको सुधार र कृषकको समय बचतका लागि प्रत्येक वडामा नेपियर घाँस स्रोत केन्द्र, गाउँ गाउँमा हिउँदे एवं वर्षे घाँसबाली र डाले घाँस किम्बुको कटिड नर्सरी स्थापनाका साथै तालिम, ट्रेब्रिज निर्माण, भकारो सुधार, बङ्गुर पालन खोर सुधारजस्ता पशु सेवा कार्यक्रमतर्फ रु. ४१ लाख ६२ हजार विनियोजन गरेको छु।

गाउँसभाका अध्यक्षज्यू,

८३. स्थानीयस्तरमा उद्यमी सृजना गर्न इच्छुक उद्यमीहरूलाई प्रतिस्पर्धामार्फत छनौट गरी व्यवसाय विकास सेवा प्रदायक संस्थाहरू मार्फत उद्यम विकास मोडेलमा नयाँ लघु उद्यमी सिर्जना गर्न रु. २३ लाख ६० हजार बजेट विनियोजन गरेको छु।
८४. उद्यमीहरूको स्तरोन्नति र नयाँ लघु उद्यमीहरूको आवश्यकता र पहिचानका आधारमा सीप विकास तालिम प्रदान गरी सम्भाव्य उत्पादनका लागि प्रविधि हस्तान्तरण गर्न रु. ७ लाख ४० हजार बजेट व्यवस्था गरेको छु।
८५. स्थानीय उद्योग क्षेत्रको प्रवर्द्धन गरी रोजगारी सृजना र स्वावलम्बनमा जोड दिन बाह्य लगानी आकर्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ। लक्षित वर्ग तथा समुदायमा

रहेका परम्परागत कुटिर उद्योगहरूलाई समूहमा सञ्चालनमा लिई आधुनिकीकरण गर्ने प्रस्ताव गरेमा वडा कार्यालयको सिफारिशमा अनुदान दिन तथा मागमा आधारित साना उद्यम प्रवर्द्धन गर्न बजेट व्यवस्था गरेको छु।

पर्यटन क्षेत्रको पहिचान: संस्कृति संरक्षणमा हाम्रो अभियान

८६. पर्यटन क्षेत्रलाई तुलनात्मक लाभका क्षेत्र अन्तर्गत अर्थतन्त्रको प्रमुख आधारको रूपमा विकास गर्न पर्यटन क्षेत्रको क्षेत्रगत योजना तर्जुमा गर्न बजेट व्यवस्था गरेको छु।
८७. स्थानीय भाषा तथा कला संस्कृति, मौलिकताको जगेर्ना गर्दै ग्रामीण पर्यटनलाई प्रवर्द्धन गर्न बजेटमा प्राथमिकता दिएको छु। पालिका कोशेली घर तथा प्रदर्शनी कक्षका लागि रु. १० लाख रकम विनियोजन गरेको छु।
८८. प्राकृतिक, ऐतिहासिक र सांस्कृतिक तथा युद्ध पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि भाषा, कला, संस्कृतिको पहिचान, अध्ययन, संवर्द्धन, संरक्षण, विकास र प्रचारप्रसारका साथै आवश्यक पूर्वाधार विकासमा जोड दिइएको छ। महत युद्ध स्मारिका, चुनबाड जनयुद्ध संग्रहालय, क्याङ्सी जनवादी विद्यालय संग्रहालय, काँक्री आदिवासी जनजाति संग्रहालयको विस्तृत प्रतिवेदन तयारीका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु।

हाम्रो सहकारी: हाम्रै हितकारी

८९. सहकारीको प्राचीन रूप अर्मपर्म तथा झारा, सामूहिक विकासमा स्वतःस्फूर्त सहभागी भई गैरमौद्रिक रूपमै दिगो विकासमा टेवा पुऱ्याउने किसिमले उदाहरणीय काम गरेका गाउँ/टोलहरूलाई सम्मान तथा पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु।

९०. सबै सहकारी संस्थाहरूले स्थानीय सम्भावना र क्षमता अनुसार उत्पादन तथा उद्योगहरूमा एक सहकारी मुख्य चिनारीको अवधारणा अनुसार काम गर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। सहकारी क्षेत्रको क्षमता विकास र प्रवर्द्धन र सहकारीमा आधारित उत्पादन प्रवर्द्धनका लागि रु. ११ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु।
९१. गुरुयोजनालाई मूर्तरूप दिनका लागि सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको भूमिकालाई अझ प्रभावकारी बनाइनेछ। गाउँपालिकाको आत्मनिर्भरता उन्मुखका लागि साझेदारी लगानी र राजश्व तथा कर प्रशासनलाई समेत प्रमुख आधारको रूपमा लिइनेछ। गाउँपालिकामा महत्वपूर्ण पूर्वाधार निर्माण तथा सामाजिक विकासका लागि स्रोत जुटाउन र प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नका लागि छुट्टै संस्थान स्थापनाका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था मिलाएको छु।
९२. सबै पेशा व्यवसायलाई करको दायरामा समेटिनेछ। पहिचान भएका राजश्वका श्रोत, दायरा र दर अनुसार राजश्व प्राप्त गर्न प्रभावकारी व्यवस्था गरिनेछ। राजश्व र कर प्रशासन सम्बन्धी नीतिलाई प्रभावकारी ढङ्गले कार्यान्वयन गरी लक्ष्य अनुसार वा सोभन्दा बढी राजश्व संकलन गर्ने वडा तथा कार्यालयलाई बजेट विनियोजनमा सूचकको रूपमा निरन्तरता आगामी आर्थिक वर्षमा पनि निरन्तरता दिइनेछ।

सफा घर, सुन्दर गाउँ, सुरक्षित पालिका

९३. प्रदेश सरकारसँगको प्रतिवद्धता बमोजिम पालिकास्तरीय खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना तर्जुमाका लागि तथ्याङ्क संकलन कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ। बन्दाबन्दीका कारण प्रभावित योजना तर्जुमा कार्य चालु आर्थिक वर्षमा सम्पन्न नभएमा आगामी आर्थिक वर्षको पहिलो चौमासिकभित्रै सम्पन्न गरी खानेपानी तथा

सरसफाई सम्बन्धी कार्यक्रम सोही योजना बमोजिम कार्यान्वयन हुने व्यवस्था मिलाएको छु।

९४. नमूना सरसफाइयुक्त गाउँपालिका निर्माण गर्ने प्रतिवद्धता अनुरूप भूमे गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी कार्ययोजना सघन रूपमा कार्यान्वयन गर्न रु. १५ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु।
९५. सफा र हरियाली: समृद्ध भूमे नारालाई सार्थक तुल्याउन प्लाष्टिकमुक्त टोल, भकारो सुधार, सुधारिएको चुल्हो, एक घर एक धारा, एक घर दश फलफूल विरुवा, एक घर एक शौचालय, भान्छा सरसफाई कार्यक्रमलाई बजेट व्यवस्था गरेको छु।
९६. पूर्ण सरसफाईयुक्त वडा घोषणाका लागि सरसफाई कार्ययोजना कार्यान्वयनमा दण्ड र पुरस्कारको नीति कार्यान्वयनका साथै सरसफाई सम्बन्धी योजना तथा बजेट विनियोजनमा समेत प्राथमिकता दिएको छु।

हाम्रो भाषा संस्कृति: हाम्रो सम्पत्ति

९७. स्थानीय भाषा, कला, संस्कृतिको पहिचान, अध्ययन, संवर्द्धन, संरक्षण, विकास र प्रचारप्रसारका लागि अभिलेखीकरण, पुस्तान्तरण र हस्तान्तरणमा जोड दिएको छु। परम्परागत भाषा, कला संस्कृति संरक्षण तथा संवर्द्धनका लागि साँस्कृतिक प्रतियोगिता, सामाग्री खरिद तथा संरक्षण, आदिवासी जनजाति संग्रहालय सुदृढीकरण कार्य अगाडि बढाउन भाषा तथा संस्कृतितर्फ रु. ३५ लाख २२ हजार रकम विनियोजन गरेको छु।

यूवा र विकास: अबको खास निकास

९८. गाउँपालिकाको नीति निर्माण र विकास कार्यक्रममा युवा मण्डलको सदुपयोग गर्ने उद्देश्यले युवा विकास केन्द्रको नीतिगत तथा संस्थागत व्यवस्था भएको छ। जुनसुकै क्षेत्रले युवा तथा खेलकूद लक्षित कार्यक्रमहरू युवा विकास केन्द्रसँगको सहकार्यमा मात्र सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ।
९९. नीति तथा योजना तर्जुमा, विकास गतिविधि, ज्ञान सीप आदान प्रदान तथा हस्तान्तरणमा स्वयंसेवी युवा शक्तिलाई अधिकतम परिचालन गरिनेछ। युवा तथा खेलकूद विकासका लागि खेलकूद पूर्वाधार निर्माण, व्यवसायिक खेलकूद तालिम, खेल तथा खेलाडी आदानप्रदान कार्यक्रमका लागि बजेट व्यवस्था गरेको छु।
१००. युवा सर्वेक्षणबाट प्राप्त तथ्याङ्कलाई प्रशोधन गरी युवाहरूको रुचि अनुसार उद्यमशिलता, स्वरोजगार र आय आर्जनमा केन्द्रित गर्न छोटो अवधिको तालिम तथा कामको आवश्यकताको अवसर निर्माण गर्न युवा तथा खेलकूदका लागि रु. ९५ लाख ९६ हजार बजेट व्यवस्था मिलाएको छु।
१०१. युवा उद्यम कार्यक्रम, युवा क्लब गठन तथा नमूना युवा संसद अभ्यास कार्यक्रम, युवा प्रतिभा पहिचान र प्रोत्साहन कार्यक्रम, सामाजिक जागरण, रूपान्तरण र समृद्धिका लागि युवा परिचालन कार्यक्रम, युवा परामर्श कार्यक्रम जस्ता युवा लक्षित कार्यक्रमका लागि रु. १० लाख रकम विनियोजन गरेको छु।
१०२. ज्ञान सीप भएर पनि बेरोजगार बस्नु परेका बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमले निर्दिष्ट गरे बमोजिम एक आर्थिक वर्षमा न्यूनतम १०० दिन बराबरको रोजगारीमा सहभागी गराउन नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारको साझेदारीमा आयोजना सञ्चालन गरी कोही व्यक्ति पनि बेरोजगार नहुने

अवस्थाको सृजना गर्न प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रममा थप स्थानीय साझेदारी समेतको व्यवस्था मिलाएको छु।

१०३. रोजगार सेवा केन्द्रमार्फत वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका व्यक्तिहरूलाई स्थानीयस्तरमै उनीहरूको सीप र क्षमता अनुसारको रोजगारीको अवसर सृजना गर्न र वैदेशिक रोजगारमा जान चाहने व्यक्तिले थप जानकारी लिन वैदेशिक रोजगार सञ्जाल गठन गरी रोजगार सूचना केन्द्रको रूपमा विकास गर्न बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु।

लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण

१०४. लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सुनिश्चितताका लागि बजेट तथा योजना तर्जुमामा प्रतिशत निर्धारण गरेर अनिवार्य लक्षित वर्ग योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ। त्यस्ता कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा लक्षित वर्ग अधिकतम प्रत्यक्ष लाभान्वित हुने गरी कार्यान्वयन गर्ने गरी कूल रु. १ करोड ४० लाख ८० हजार रकम विनियोजन गरेको छु।

१०५. महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, ज्येष्ठ नागरिक, यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यक व्यक्तिहरूको तथ्याङ्क संकलन तथा अद्यावधिक गरी योजना तथा कार्यक्रमका लागि बजेट विनियोजन गरिएको छ। लैंगिक हिंसा तथा लिङ्गको आधारमा गरिने भेदभावलाई शून्यमा झार्न, विभिन्न सञ्जाल गठन गर्न तथा लैंगिक हिंसामा परेका व्यक्तिहरूको उद्धार, राहत तथा पुनर्स्थापनाका लागि लैंगिक हिंसा निवारण कोष स्थापना गर्न रु. ३ लाख रकम विनियोजन गरिएको छ।

१०६. महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दलित लक्षित बजेटलाई वितरणमुखीभन्दा जीवन निर्वाहमुखी बनाउने गरी बजेट विनियोजन गरेको छु।

१०७. बालबालिकाको हकहित संरक्षणका साथै शारीरिक, मानसिक तथा संवेगात्मक लगायत हरेक क्षेत्रमा क्षमता विकासका लागि हरेक चरणमा अर्थपूर्ण सहभागिताको सुनिश्चित गर्न, समाजमा रहेका कुरीति, कुप्रथा, लैंगिक हिंसा, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार विरुद्ध सचेतनामूलक कार्यक्रम तथा अभियान सञ्चालन गरिनेछ। महिला विकास कार्यक्रमद्वारा प्रवर्द्धित महिला सहकारी संस्थाहरूको सुदृढीकरण एवं पालिकास्तरीय महिला सञ्जाल स्थापना गर्न बजेटको व्यवस्था मिलाइएको छ।
१०८. पालिकास्तरमा ज्येष्ठ नागरिक मञ्च, अपाङ्ग संरक्षण समिति, बाल सञ्जाल, महिला सञ्जाल, उपेक्षित उत्पीडित वर्ग उत्थान सञ्जाल गठन गरी उनीहरूको व्यक्तित्व विकास, नेतृत्व विकास र क्षमता विकास जस्ता कार्यक्रमहरूका लागि बजेट तथा कार्यक्रमको सुनिश्चित गरेको छ।
१०९. कमजोर आर्थिक अवस्था भएका व्यक्ति, जनयुद्धका घाइते, अपाङ्ग र शहिद परिवारहरूलाई आवश्यक सहायताका लागि कोष खडा गर्न बजेट व्यवस्था गरेको छ। सेवा प्रवाहका क्रममा अतिविपन्न, अशक्त, ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई प्रमाणपत्रका आधारमा सेवा शुल्क वापतको कुनै पनि रकम नलिने विगतको नीतिलाई निरन्तरता दिने व्यवस्था मिलाएको छ।
११०. उत्पीडित, उपेक्षित दलित समुदायको सशक्तिकरण र क्षमता विकासको लागि विशेष कार्यक्रम बनाई सरकारी तथा गैरसरकारी कार्यालयहरूसँगको साझेदारीमा दलित समुदायले परम्परादेखि अवलम्बन गर्दै आएका पेशाहरूलाई व्यवसायीकरण गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ। सामाजिक रूपमा बहिष्करण र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूलाई मापदण्ड बमोजिम सामाजिक संरक्षण तथा सुरक्षाको कार्यक्रमका लागि बजेट सुनिश्चित गरेको छ।

बलियो पूर्वाधार: गुणस्तरीय जीवनको आधार

१११. अन्तर जिल्ला, अन्तर गाउँपालिका, अन्तर वडा र अन्तर गाउँटोलसम्म सडक सञ्जालको सुनिश्चित गरी चालु आर्थिक वर्षमा अधिकांश गाउँहरू ग्रामीण सडक सञ्जालले जोडिएका छन्। सडक नपुगेका ठाउँहरूमा नयाँ ट्रयाक खोल्ने र ट्रयाक खोलिएका सडकहरूमा स्तरोन्नतिका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन बजेट विनियोजन गरिएको छ।
११२. सडक पूर्वाधारतर्फ कुचिबाड कोर्जा सडक, सिमा-झुम्लाबाड-क्याङ्सी-गाबाड-त्रिवेणी सडक, रिका-लुकुम-मारिड सडक, शहिद धनमाया (त्रिवेणी-मारिड) सडक, धर्मशाला लाबाड भित्रवन चुनबाड सडक, नाखे-रुञ्जे-तामारी सडकलाई प्राथमिकताका साथ बजेट विनियोजन गरिएको छ। सडक यातायातलाई बाह्रै महिना निरन्तर सुचारु गर्न आवश्यक व्यवस्था र पहलका लागि मर्मत सम्भार कोषमा रकम छुट्याइएको छ।
११३. भौतिक पूर्वाधार निर्माणका लागि अनुमानयोग्य र प्रभावकारी योजनाका लागि पूर्वाधार विकास गुरुयोजना, वस्ती विकास योजना, विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदनका लागि बजेट विनियोजन गरेको छ।
११४. झोलुङ्गे पुल क्षेत्रगत कार्यक्रमतर्फ सम्पन्न हुन बाँकी झोलुङ्गे तथा ट्रेस पुलहरू सम्पन्न गर्ने र नयाँ स्थानहरूमा झोलुङ्गे पुल निर्माण कार्य अगाडि बढाई खोलानालाको कारण जनधनको क्षति न्यूनिकरण र आवतवाजत सहजीकरण गर्न रु. एक करोड १० लाख रकम व्यवस्था गरेको छ।
११५. यातायात पूर्वाधारतर्फ निर्माण तथा परामर्श खरिदसमेत गरी कूल सात करोड ६८ लाख ९८ हजार रकम विनियोजन गरेको छ।

११६. सामाजिक, साँस्कृतिक तथा ऐतिहासिक पहिचान नमेटिने गरी ग्रामीण वस्तीलाई व्यवस्थित बसोबासयुक्त गतिशिल शहरमा रूपान्तरण गर्न शहरी विकास तथा भवन निर्माण सम्बन्धी मापदण्ड स्थानीय परिवेशका आधारमा तर्जुमा गरी भवन निर्माण नक्सा पूर्वस्वीकृति कडाइका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ। भवन आवास तथा सहरी विकासतर्फ एक करोड १२ लाख ६८ हजार रकम विनियोजन गरेको छु।
११७. एकीकृत, व्यवस्थित, वैज्ञानिक, सुरक्षित र हरित गाउँ शहर निर्माणको लागि कार्ययोजना बमोजिम हरित गाउँ निर्माण कार्यलाई निरन्तरता र विस्तार कार्यक्रमलाई जोड दिएको छु।

सबै घरमा उज्यालो: समृद्धिको दियालो

११८. राष्ट्रिय ग्रामीण तथा नवीकरणीय उर्जा कार्यक्रममार्फत निर्मित तथा निर्माणाधीन लघु तथा साना जलविद्युत आयोजनाहरूलाई मर्मत सम्भारका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु। विद्युतको पहुँच नपुगेका घरपरिवारलाई वैकल्पिक उर्जामार्फत सबै घरमा उज्यालो सुविधा पुऱ्याउन बजेटको व्यवस्था गरेको छु।
११९. सम्भाव्यता अध्ययन भैसकेका जलविद्युत आयोजनाहरूमध्ये थबाडखोला जलविद्युत आयोजनाको विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन तयार गरी आर्थिक वर्ष २०७७।०७८ भित्रै निर्माण कार्य सुरु आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु। उक्त आयोजनालाई सार्वजनिक निजी साझेदारी अवधारणामार्फत कार्यान्वयन सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था गरी आम नागरिकले लगानी र प्रतिफल प्राप्त गर्ने अवसर सृजनामा जोड दिइनेछ।
१२०. गाउँपालिका क्षेत्रभिन्न सबैले सूचना तथा संचारको सहज पहुँच स्थापना गर्न सार्वजनिक संस्थान तथा निजी क्षेत्रको आगमनलाई प्रवर्द्धन, आपसी समन्वय र

साझेदारी गरिनेछ। सञ्चारको साधन एफ एम रेडियोलाई सबैले सुन्ने अवस्थामा पुन्याउन रेडियो पूर्वाधार तथा सञ्चालन सहयोग लागि रु. १४ लाख बजेट व्यवस्था गरेको छु।

१२१. गाउँपालिकाभित्र सिंचाईका सम्भावना भएका क्षेत्रहरू पहिचान गरी पोखरी सिंचाई, स्प्रिङ्गल सिंचाई, सिंचाई आयोजना मार्फत सिंचाई सुविधा बढाई उत्पादन वृद्धिमा जोड दिन स्रोतको व्यवस्था मिलाएको छु।

सभाका अध्यक्षज्यू

जोगाए र बढाए वन: सजिलो हुन्छ विपद् व्यवस्थापन

१२२. वन र आयआर्जनलाई अन्तरसम्बन्धित गर्ने खालका हरियो बार, वनस्पति बार, कृषि वन, निजी वन जस्ता कार्यक्रम ल्याइनेछ। नर्सरी निर्माण, डाले घाँस विस्तार, एक घर दश फलफूल विस्तार जस्ता कार्यक्रमबाट वन तथा बुट्यान क्षेत्रको वृद्धिमा टेवा पुन्याउने कार्यक्रमका लागि क्षेत्रगत बजेट व्यवस्था मिलाएको छु।

१२३. भौतिक पूर्वाधार निर्माणका कारण क्षतिपूर्ति स्वरूप ग्रीन करिडोर, फ्रुट करिडोर, फलावर करिडोर प्रवर्द्धनका साथै सार्वजनिक पर्ती जग्गा, झाडी बुट्यान र वन नभएका क्षेत्रमा उपयोगी वृक्ष रोप्ने नीति ल्याइनेछ। जीवनका महत्वपूर्ण क्षणका अवसरमा बहुउपयोगी वृक्षारोपन गर्ने जीवन र वन कार्यक्रम गाउँ गाउँमा प्रवर्द्धन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु।

१२४. जलवायुमैत्री तथा वातावरणमैत्री पूर्वाधारमा जोड दिएर जैविक विविधताको संरक्षण, संवर्द्धन तथा जलवायु अनुकूलन मार्फत पर्यापर्यटनको प्रवर्द्धनका लागि कार्ययोजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु। सामुदायिक वन

विकास कार्यक्रम, निजी वन विकास कार्यक्रमलाई प्रभावकारी ढङ्गले संचालन गर्न सम्बन्धित सरकारी तथा गैरसरकारी कार्यालयहरूसँग समन्वय गरिनेछ।

१२५. जल तथा भूमिको संरक्षण, पानीको मुहानहरूको संरक्षण, मुहान सफा राख्ने, वृक्षारोपन कार्यलाई जोड दिँदै बाँध तथा तटबन्ध निर्माण, सिमसार तथा दह संरक्षण, वातावरण तथा जलवायु, वृक्षारोपन जस्ता कार्यक्रमका लागि रु. ५८ लाख ८० हजार रकम विनियोजन गरेको छु।

विपद् व्यवस्थापन तथा स्थानीय जलवायु अनुकूलन

१२६. गाउँपालिकाको स्थानीय विपद् तथा जलवायु अनुकूलन योजना मार्फत कुनै पनि प्राकृतिक तथा मानवीय कारणबाट हुन सक्ने जोखिमलाई न्यूनिकरण गर्न, विपद् व्यवस्थापन क्षमतालाई अभिवृद्धि गर्नुका साथै पूर्व सूचना प्रणाली विकास तथा स्थापनामा जोड दिइनेछ। विपद् व्यवस्थापनका लागि चाहिने सामग्री खरिद तथा वडास्तर र पालिकास्तरमा सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरू सञ्चालनका लागि बजेट सुनिश्चित गरेको छु।

१२७. हरेक निर्माण तथा पूर्वाधार विकासमा विपद् जोखिम आँकलन गरेर प्रकोप न्यूनिकरणका माध्यमबाट कार्यान्वयन गर्नुपर्ने नीतिगत व्यवस्था मिलाउन तथा विपद् सम्बन्धी आवश्यक व्यवस्थापन र सहजीकरणका लागि स्थानीय आपतकालीन केन्द्र सञ्चालन तथा सुदृढीकरणको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु।

१२८. शिक्षक, कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरू लगायत गाउँपालिकाबाट सेवा सुविधा लिने सबै व्यक्तिको वर्षमा दुई दिन बराबरको पारिश्रमिक वा सुविधा वापतको रकम कट्टा गरी प्राकृतिक प्रकोप कोषको जम्मा गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिएको छु। प्रकोप व्यवस्थापन कोषका लागि थप रकम व्यवस्था गरेको छु।

संस्थागत विकास, सुशासन तथा सेवा प्रवाह

रहर काम गरौ: हाँसेर सेवा गरौ

१२९. हालसम्म जनशक्तिको अभावका बाबजुद पनि सन्तोषजनक कार्यसम्पादन भइआएकोमा हाल दरबन्दी बमोजिम लोकसेवा आयोगबाट केही पद पूर्ति भएको छ र केही पद पूर्ति हुन बाँकी रहेका छन्। उपलब्ध जनशक्तिलाई उच्च मनोबलका साथ आफ्नो योग्यता र क्षमता भरपूर सदुपयोग गर्न क्षमता विकासका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु। कार्यालय र जनशक्तिका लागि चाहिने साधन र स्रोत अभाव हुन नदिने व्यवस्था मिलाएको छु।
१३०. गाउँपालिकाको वित्तीय व्यवस्थापन क्षमता र जवाफदेहिता बढाउन ठोस कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ। जनप्रतिनिधिहरू र कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गरी सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई चुस्त, दुरुस्त र प्रभावकारी बनाउनुका साथै संगठन, जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको व्यवसायिकताका लागि प्रोत्साहन, प्रवर्द्धन र पुरस्कारका साथै तालिमको पनि व्यवस्था गरेको छु।
१३१. अन्य स्थानीय तह तथा संघसंस्थाहरूले गरेका राम्रा अभ्यासबाट ज्ञान आर्जन हुने खालका अध्ययन, भ्रमण कार्यक्रमहरू मार्फत अनुभव आदान प्रदान सम्बन्धी कार्यक्रमलाई जोड दिएको छु।
१३२. संविधानले परिकल्पना गरेको समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्र निर्माणका लागि दिगो आर्थिक वृद्धि हासिल गरी आर्थिक विकास र समृद्धिको चाहनालाई सार्थक तुल्याउन वडा, टोल र बस्तीस्तरबाट प्राथमिकताका साथ छनौट भएका तथा गाउँपालिकाले

समेत उच्च प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गर्न खोजेका कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य, ग्रामीण सडक, ऊर्जा, लघु तथा साना जलविद्युत, सूचना तथा संचार प्रविधिसँग सम्बन्धित आयोजनाहरूको कार्यान्वयन क्षमता बढाउनुका साथै प्रभावकारी र जवाफदेही अनुगमनको व्यवस्थाका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु।

१३३. स्थानीय तहको न्यायिक निरूपण र मेलमिलाप प्रवर्द्धन गर्न, पीडितलाई न्याय दिलाई सामाजिक मेलमिलाप कायम गर्न न्यायिक समिति तथा मेलमिलाप केन्द्रहरूको सुदृढीकरण र क्षमता विकासका लागि रु. ५ लाख बजेट व्यवस्था गरेको छु।

सभाध्यक्ष महोदय,

१३४. सार्वजनिक प्रशासनलाई स्वच्छ, सक्षम, निष्पक्ष, पेशागत अनुशासनप्रति प्रतिवद्ध, पारदर्शी, भ्रष्टाचारमुक्त, प्रविधियुक्त, जनउत्तरदायी र सहभागितामूलक बनाउँदै लगिनेछ। जनताको नजिकमा सरकारको अनुभूति दिलाउन वडा कार्यालयबाट प्रवाह हुने सेवा प्रवाहलाई चुस्त दुरुस्त र प्रभावकारी बनाई भ्रष्टाचारमुक्त र सुशासनयुक्त बनाउन आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु।

१३५. वार्षिक खरिद योजना तथा खरिद गुरुयोजना बमोजिम सार्वजनिक खरिद प्रणालीलाई चुस्त दुरुस्त र सुशासनयुक्त बनाउन तथा वित्तीय सुशासन कायम गर्न आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई थप मजबुद बनाइनेछ। आन्तरिक लेखापरीक्षणलाई प्रभावकारी बनाइनेछ।

१३६. वडा कार्यालयबाट हुने गरेका सार्वजनिक सेवा प्रवाह तथा विकास निर्माण सम्बन्धि कार्यको मासिक रूपमा प्रगति प्रतिवेदन पेश गर्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।

१३७. गाउँपालिकाका लागि चाहिने महत्वपूर्ण तथ्याङ्कको भण्डारणका लागि गाउँपालिकाको आफ्नै सर्भर स्थापना गरी डिजिटल कन्टेन्ट चाहिएको बेला पाइने अवस्थामा भण्डारण र सुरक्षणका लागि बजेट व्यवस्था गरेको छु। गाउँपालिकाका सबै प्रकारका आधारभूत सूचनाहरू सूचना तथा अभिलेख केन्द्रमा उपलब्ध हुने र सामाग्रीहरू सूचना केन्द्रमा अध्ययन गर्न सकिने व्यवस्था मिलाइनेछ।
१३८. गाउँपालिका र अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिमा आधारित सेवा प्रवाहको पूर्वाधार तय गरी डिजिटल गाउँपालिकामा रूपान्तरण योजना अगाडि बढाइनेछ। सूचना तथा अभिलेख केन्द्रलाई सुदृढीकरण गरी विज्ञान-प्रविधि, अध्ययन-अनुसन्धान तथा विकास, सीप तथा सीपमूलक तालिमको नियमन, डिजिटल साक्षरताका साथै मिडिया साक्षरता कार्यक्रम तथा डिजिटल अभिलेखीकरण कार्यक्रममार्फत विद्युतीय सरकारको अवधारणामा टेवा पुऱ्याइनेछ।
१३९. विद्यालयहरूमा अडियो भिडियो, सूचना तथा सञ्चार प्रविधिमा आधारित पुस्तकालय तथा कक्षा निर्माणमा जोड दिइनेछ। एजुकेशन पोर्टल निर्माण गरी आफ्नै डिजिटल कन्टेन्ट निर्माण तथा प्रकाशन गर्न केही बजेट व्यवस्था गरेको छु।
१४०. सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणाली सुदृढीकरण आयोजना अन्तर्गत वडा कार्यालयहरूमा कम्प्युटर, प्रिन्टरको व्यवस्था गरी व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थापनलाई सूचना प्रणालीमा आवद्ध गरी अनलाईन प्रणालीमा जान आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु।
१४१. मासिक तथा साप्ताहिक बुलेटिन प्रकाशन, रेडियो कार्यक्रममार्फत आम नागरिकको सूचनाको हकलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ। स्वतः प्रकाशन, मासिक, चौमासिक तथा वार्षिक खर्च तथा प्रगतिको सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण,

सार्वजनिक परिक्षण, व्यवस्थापन परिक्षण, गुनासो व्यवस्थापनमा उपयुक्त विधि र पद्धति बमोजिम कार्यान्वयन गर्न बजेट व्यवस्था गरेको छु।

१४२. कुनै पनि गैरसरकारी संघसंस्था, निकाय, क्षेत्र, विषयगत कार्यालयले गाउँपालिकाभित्र आयोजना, कार्यक्रम संचालन गर्नुपूर्व गाउँपालिकाको स्वीकृति लिने, गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम अनुरूप आयोजना वा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ लागू गरिनेछ। ती निकायका बजेट तथा कार्यक्रम गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रमसँग दोहोरिन नदिन वार्षिक विकास कार्यक्रममा आवद्ध हुने गरी सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ।

सभाध्यक्ष महोदय,

१४३. आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को बजेटको विनियोजन र स्रोतको व्यवस्था सम्बन्धी योजना देहाय बमोजिम रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ का लागि रु. ५१ करोड २६ लाख ८४ हजार आठ सय विनियोजन गरिएको छ। कुल विनियोजनमध्ये चालुतर्फ रु. ३० करोड ६८ लाख ४१ हजार मात्र अर्थात् ५९ दशमलव ८५ प्रतिशत र पूँजीगत तर्फ रु. २० करोड ५८ लाख ३३ हजार आठ सय अर्थात् ४० दशमलव १४ प्रतिशत रहेको छ।

१४४. आगामी आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ का लागि अनुमान गरिएको खर्च व्यहोर्ने स्रोतहरूमध्ये आन्तरिक राजस्वबाट रु. ४६ लाख ३० हजार, राजस्व बाँडफाँड बाट रु. ८ करोड ४ लाख ७ हजार तथा गत वर्षको अनुमानित मौज्जात रु ६ करोड गरी आन्तरिक आयबाट जम्मा रु. १४ करोड ५० लाख ३७ हजार अर्थात् २८ दशमलव २८ प्रतिशत, वित्तीय समानीकरण अनुदानबाट रु. ११ करोड ५६ लाख

एक हजार अर्थात् २२ दशमलव ५४ प्रतिशत, सःशर्त अनुदानबाट रू. १९ करोड १४ लाख ५० हजार अर्थात् ३७ दशमलव ३४ प्रतिशत र स्थानीय जनसहभागिताबाट रू. ५० लाख ३६ हजार आठ सय अर्थात् शून्य दश ९८ प्रतिशत स्रोत व्यहोरिनेछ। अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँड तथा आन्तरिक आय परिचालन गर्दा पनि नपुग हुने रकम रु. ५० लाख आन्तरिक ऋणबाट व्यहोरिनेछ।

१४५. आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ का लागि गैरसरकारी संस्थाहरुको कार्यक्रम समेत वार्षिक कार्यक्रम सहित बजेट प्रस्ताव प्राप्त भएको छ। उक्त बजेट रकम गाउँपालिकाको वार्षिक विकास कार्यक्रममा समावेश गरी प्रकाशन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

अध्यक्ष महोदय तथा गाउँसभा सदस्यज्यूहरु,

हामीले तिरेको कर हाम्रै लागि

१४६. आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ का लागि आन्तरिक राजस्व परिचालन नीतिका उद्देश्य निम्नानुसार रहेका छन्:

क) सचेतना कार्यक्रम मार्फत सबै नागरिकमा कर तिर्ने प्रवृत्तिको विकास गर्ने।

ख) वडा कार्यालय र गाउँ कार्यपालिकाबीच परस्पर सहयोग, सहकार्य र समन्वयको वातावरण निर्माण गरी सबै प्रकारका आर्थिक क्रियाकलापहरुलाई करको दायरामा समेटि अधिकतम् राजस्व परिचालनमा जोड दिने र राजस्व चुहावट नियन्त्रण गर्ने।

- ग) स्वच्छ एवं पारदर्शी कर प्रणाली अवलम्बन गर्दै राजश्व प्रणालीलाई समन्यायिक एवं लगानीमैत्री बनाउने ।
- घ) आन्तरिक राजश्वका थप स्रोतहरू पहिचान गरी मौजुदा आन्तरिक करका दरहरूलाई लागत प्रभावी बनाउने ।
- ङ) कृषि लगायत अन्य क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व बढाई निर्यात प्रवर्द्धन गर्ने ।

१४७. उल्लेखित उद्देश्य हासिल गर्नका लागि देहाय बमोजिमका नीति तथा कार्यक्रमहरू अवलम्बन गरिनेछन्:

- क) सार्वजनिक सेवा र राजश्वबीचमा तादात्म्यता कायम गर्दै कर नतिर्ने व्यक्ति वा नागरिकलाई कर नतिरेसम्म सार्वजनिक सेवाबाट बञ्चित गराउने नीतिको अवलम्बन गरिनेछ ।
- ख) करको दरभन्दा दायरा विस्तारलाई प्राथमिकता दिई कराधारलाई थप फराकिलो बनाउँदै लगिनेछ ।
- ग) राजश्व संकलनको लागि आवश्यक जनशक्ति परिचालन गरी करदातालाई सहज रूपमा कर तिर्ने वातावरण निर्माण गरिनेछ ।
- घ) करदाता तथा आम नागरिकका लागि सूचनामूलक एवं सचेतना अभिवृद्धि सम्बन्धी करदाता शिक्षा कार्यक्रमहरूलाई निरन्तर रूपमा सञ्चालन गरिनेछ । यस्तो शिक्षा, सूचना र सचेतना सम्बन्धी कार्यहरू आवश्यकता अनुसार निजी, गैरसरकारी, उपभोक्ता हितकारी एवं पेशागत संघसंस्थाहरू समेतको सहभागिता र समन्वयमा सञ्चालन गरिनेछ ।

अध्यक्ष महोदय तथा उपस्थित महानुभावहरू,

१४८. बजेट तर्जुमा तथा बजेट छलफलको क्रममा आ—आफ्नो तर्फबाट सुझाव दिनुहुने सम्पूर्ण पदाधिकारीज्यूहरू, कर्मचारी साथीहरू, बुद्धिजीवि वर्ग, नागरिक समाज तथा सामुदायिक संघसंस्था सबैमा हार्दिक आभार तथा धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु।
१४९. अन्त्यमा, समृद्ध भूमे गाउँपालिका निर्माणका लागि प्रत्यक्ष/अप्रत्यक्ष रूपमा निरन्तर सहयोग, सद्भाव र चासोका साथ उत्प्रेरणा र सहयोग प्रदान गर्नुहुने आम शुभेच्छुक, भूमेबासी जनता, करदाता, सरकारी, गैरसरकारी तथा सामुदायिक संस्थाहरूप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु। जसरी बजेट तर्जुमामा सहयोग र सद्भाव प्राप्त भयो, त्यसैगरी बजेटको सफल कार्यान्वयनमा पनि सबैको खुला सहयोगको अपेक्षा गर्दछु।
१५०. हामी इतिहास निर्माणको चरणमा छौं। हाम्रो यात्रा कठिन छ तर भविष्य उज्वलमय छ। वर्तमान वस्तुगत यथार्थ धरातलमा उभिएर चुनौतिहरूको सामना गर्न हामी सबै कटिवद्ध, प्रतिवद्ध र एकतावद्ध बनौं। उज्वल भविष्य निर्माणको लागि आशावादी बनौं। धन्यवाद !

मनकुमारी बुढा (विष्ट)

उपाध्यक्ष

संयोजक: बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति